

ROC CHABÀS

*Pere Eximèni d'En Carrós y la conquista
de Dénia (1244)*

Editorial

Dénia, 1244: l'història que va emergir entre la mar i la montanya

Hi ha ciutats que naixen per a ser ports, i ports que es convertixen en ciutats. Dénia, en el seu perfil retallat entre la mar i el Mongó, pertany a les dos categories.

Des dels seus orígens, va anar un punt de trobada entre civilitzacions: ibers, romans, musulmans i cristians varen deixar la seua empremta en un territori a on cada pedra sembla guardar un fragment de memòria.

Entre totes les pàgines de la seua història, poques resulten tan fascinants i decisives com la conquesta de 1244, quan les tropes de Pere Eximeni d'En Carrós , al servici de Jaume I el Conquistador, varen aconseguir incorporar Dénia al nou Regne de València.

Aquella gesta, mescla de valor militar i astúcia estratègica, va marcar l'inici d'una nova etapa política, cultural i humana en la comarca del marquesat de Dénia.

El noble Pere Eximeni d'En Carrós , d'orige germà, és una figura que encarna l'esperit de l'expansió aragonesa: fidel al monarca, experimentat en la guerra i en una visió que anava més allà de les armes.

Al seu costat, la ciutat de Dénia va deixar de ser bastió musulmà per a integrar-se en l'estructura del regne, convertint-se en enclavament fonamental del poder marítim valencià.

La crònica d'estos fets nos aplega a través de la veu erudita de Roc Chabàs i Llorens (1844-1912), sacerdot, historiador i cronista denier.

La seua obra Història de Dénia, la seua comarca i el seu marquesat de Dénia (1890) no només rescata els noms i dates d'aquella época, sino que torna ànima i context a un relat que l'història general havia relegat a notes marginals.

Chabàs va comprendre que el passat de Dénia no era un simple episodi militar, sino un capítol essencial del naiximent del Regne de València, i que cada document, cada topònim, i cada tradició oral contribuïen a construir una identitat col·lectiva.

Esta edició rendix homenage a eixa visió. En un moment en que l'història valenciana necessita tornar a contar-se des del seu propi territori, sense intermediaris ni interpretacions alienes, revistar a Roc Chabàs és també reafirmar l'importància del rigor i la raül.

La conquesta de Dénia, vista des de la perspectiva del segle XXI, no és només un fet bèlic del segle XIII. És una lliçó sobre còm els pobles es transformen, còm les fronteres es redefinir i còm les llengües i les cultures sobreviuen al pas del temps.

En estes pàgines, reconstruïm aquell episodi —en la precisió dels documents i l'emoció de l'història viva— per a oferir al llector un viage pel temps que unix el Mediterràneu migeval en la Dénia d'hui.

Perque recordar a Pere Eximeni d'En Carrós i a Roc Chabàs i Llorens és, en el fondo, recordar quí som i d'a on venim.

Pedro Fuentes Caballero

Acadèmic de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana corresponent per Dénia

President de l'Associació Cultural Roc Chabàs de Dénia

La llengua utilisada en este escrit es la oficial de la valenciana (Normes d'El Puig).

Dénia 2025

pfuentescaballero@yahoo.es

El context històric: l'expansió de la Corona d'Aragó

Al començament del segle XIII, el Mediterràneu occidental es trobava en plena efervescència política, comercial i cultural. Les rutes marítimes que unien la Península Ibèrica, el sud de França, Itàlia i el nord d'Àfrica es varen convertir en els grans eixos de poder de l'època.

Mentres el món islàmic peninsular es descomponia en menuts regnes de taifes, els estats cristians del nord avançaven en ferma cap al sud, impulsats tant per l'ideal de la creuada com per la necessitat econòmica i territorial d'expansió.

En este tauleter de regnes, aliances i enfrontaments, la Corona d'Aragó —que integrava els regnes d'Aragó, Comtat de Barcelona i, més avant, València i Mallorca— emergia com una potència ambiciosa i dinàmica.

La seua expansió no va ser sol militar, sino també comercial, marítima i cultural, projectant la seua influència sobre les illes Balears, Sicília, Cerdenya i bona part del Mediterràneu occidental.

Jaume I, el Conquistador

L'artífex d'aquella expansió va ser el jove monarca Jaume I (1208-1276), conegut com el Conquistador.

Orfe de pare als cinc anys i presoner durant part de la seua infància, Jaume va créixer en un ambient d'instabilitat política que li va obligar a forjar caràcter i determinació.

El seu regnat, que es va prolongar durant més de sis dècades, va transformar per complet el mapa polític del Mediterràneu. Baix el seu comandament, la Corona aragonesa va passar de ser una confederació feudal interior a una potència marítima en vocació d'imperi.

Jaume I va saber combinar el fervor religiós de l'època en una visió pragmàtica de la política. Va entendre que l'expansió cap al sur, sobre els territoris musulmans, no solament responia a una causa espiritual, sino també a una necessitat econòmica i estratègica:

Controlar els ports, les rutes comercials i les fèrtils terres del Llevant era assegurar el futur de la Corona.

La frontera de l'Islam: el Sharq al-Àndalus

El territori que hui coneixem com a Comunitat Valenciana era llavors partix del Sharq al-Àndalus, l'extrem oriental del-Àndalus. Les seues principals ciutats —València, Xàtiva, Dénia, Alzira o Alcoy— mantenien una intensa vida econòmica i cultural.

L'agricultura irrigada, la producció textil, la ceràmica i el comerç marítim en el Magre eren els seus pilars. No obstant, la descomposició del poder almohade despuix de la derrota de les Navas de Tolosa (1212) va deixar a estes regions en mans de menuts regnes musulmans independents, governats per caudills locals que competien entre sí.

Este context de fragmentació interna va ser el que va aprofitar Jaume I per a mamprendre les seues campanyes de conquesta.

L'impuls mediterràneu i les noves rutes del poder

El Mediterràneu, que havia segut durant sigles una mar dominada pels musulmans, es va convertir poc a poc en l'escenari del poder cristià. Els ports de Barcelona, Tarragona i Tortosa es varen enfortir, i les ciutats de Marsella, Gènova i Chafa rivalisaran pel control de les rutes comercials.

En este marc, la conquesta de Mallorca (1229) i València (1238) va representar un punt d'inflexió en l'equilibri polític del Mediterràneu occidental. L'expansió aragonesa no va ser un procés improvisat, sino el resultat d'una planificació estratègica. Cada campanya —Mallorca, Menorca, València, Múrcia i, posteriorment, Cerdanya— responia a un projecte global de consolidació del poder marítim i d'obertura de mercats per als comerciants i nobles de la Corona.

El naixement del Regne de València

En l'entrada de Jaume I en la ciutat de València el 9 d'octubre de 1238, es va inaugurar un nou regne dins de la Corona d'Aragó: el Regne de València, dotat de lleis pròpies (els Furs), institucions autònomes i un model de repoblament que mesclava pobladors aragonesos, catalans, navarresos, occitans i castellans.

La conquesta no va supondre la destrucció total de la societat andalusa, sino una transformació profunda: la conversió d'un territori islàmic en un regne cristià en identitat pròpia.

Dénia, situada en la frontera sur d'este nou regne, es va convertir en peça clau per a completar el control del litoral Mediterràneu. El seu port, els seus defenses naturals i la seua posició front a les illes Balears la feyen un objectiu imprescindible.

Per això, Jaume I va confiar esta missió a un dels seus capitans més experimentats i lleals: Pere Eximèni d'En Carrós, un noble d'orige germànic que ja havia demostrat la seua valentia en les campanyes de Mallorca i València.

L'irrupció de Pere Eximèni d'En Carrós

Va ser en este context, en plena expansió del poder cristià i en un Mediterràneu convuls, a on apareix la figura de Pere Eximèni d'En Carrós.

Lleal a Jaume I des dels primers anys del seu regnat, va acompanyar al monarca en les principals campanyes i va eixercitar un paper decisiu en la consolidació del Regne de València.

La seua història, que unix valor militar, astúcia estratègica i fidelitat política, és també l'història del naixement d'un nou orde en el Mediterràneu peninsular: el pas de Dénia del món islàmic al cristià.

El Mediterràneu del segle XIII va ser, per a hòmens com a Carrós, una frontera entre la guerra i la fe, entre l'ambició i el destí.

I va anar precisament en eixa frontera a on va començar la llegenda que hauria de culminar, en 1244, en la conquesta de Dénia.

Els orígens d'un cavaller germà

Pere Eximeni d'En Carrós, la figura dels quals ha quedat lligada a les albors del Regne de València, era un personatge singular en la complexa Europa del segle XIII. Encara que el seu llinatge tenia raïls germàniques, se sap que la seua família s'havia assentat en terres italianes —provablement en el nord de la península, a on la nobleia d'orige teutó havia establert importants vincles després de les campanyes del Sacre Imperi Romà Germànic—. Des d'allí, Carrós es va formar en un ambient de cultura militar i cavalleresca, a on l'honor, la disciplina i la fidelitat al senyor eren virtuts supremes.

La primera referència documental que ho situa en la península ibèrica ho mostra participant activament en l'expedició de Jaume I el Conquistador en Mallorca (1229-1231). En aquella empresa, que va combinar el fervor religiós de la creuada en l'estratègia política de l'expansió aragonesa, Pere Eximeni d'En Carrós es va destacar com a home d'armes i marí expert. El seu domini de les maniobres navals i el seu coneixement de les corrents mediterrànies li varen fer un recurs valiosos per a la flota del rei.

El Mediterràneu del segle XIII era un tauler de poder. Les repúbliques italianes, els dominis musulmans del nord d'Àfrica i els regnes cristians peninsulars competien pel control de rutes i enclavaments costers. En eixe context, un cavaller en experiència nàutica i visió estratègica era una figura codiciada.

Carrós representava exactament eixe tipo de noble que Jaume I necessitava: lleal, pragmàtic i dotat d'una formació militar que transcendia les fronteres.

La seua ascendència germànica no era un detall menor. Els cavallers procedents del nord d'Europa solien destacar pel seu rigor en el combat, el seu sentit del deure i la seua capacitat organitzativa.

No obstant, Pere Eximeni d'En Carrós havia sabut adaptar eixes qualitats a la realitat mediterrànea, integrant-se en naturalitat en l'entorn polític i cultural de la Corona d'Aragó. Era, en definitiva, un home de frontera, tant en lo geogràfic com en lo espiritual, que unia l'herència guerrera del nord en la diplomàcia i el refinament de les corts llatines.

Durant la conquesta de Mallorca, el seu valor es va fer evident en els assalts inicials i en la coordinació dels desembarcs, a on l'experiència marítima era determinant.

Les cròniques senyalen que va participar activament en el sege i posterior pren de Madina Mayurqa, guanyant-se el respecte dels seus companys d'armes i la confiança directa del propi monarca. Des d'eixe moment, el seu destí va quedar lligat al del rei conquistador.

Jaume I, que tenia el talent de reconèixer el mèrit allí a on ho trobava, va premiar la seua fidelitat i eficàcia integrant-ho en el grup de nobles de confiança que ho acompanyarien en les següents campanyes.

Aixina va començar una relació de servici i llealtat que es mantindria increbantable durant tota la seua vida, i que alcançaria la seua plenitud en l'empresa més ambiciosa del monarca: la conquesta del Regne de València.

Pere Eximeni d'En Carrós personificava, puix, l'ideal cavalleresc del segle XIII: valent en la batalla, prudent en el consell i ferm en la llealtat. En ell convergien els valors més alts del seu temps: l'honor, la devoció i l'obediència al sobirà.

La seua trajectòria, des de les costes italianes fins a les hortes valencianes, és un exemple de l'esperit cosmopolita que va caracterisar les creudes mediterrànies i de com els destins individuals s'entrellaçaven en la gran empresa històrica de la cristiandat.

La conquesta de Mallorca: l'inici d'una llealtat

L'any 1229 va marcar un punt d'inflexió en l'història del Mediterràneu occidental. L'expedició de Jaume I a Mallorca no solament va ser una empresa militar, sino també una demostració de fe, ambició i visió política.

En ella va participar un nutrit grup de nobles, cavallers i marins procedents dels dominis de la Corona d'Aragó, units per un mateix propòsit: estendre la cristiandat i obrir noves rutes de comerç i poder. Entre ells destacava Pere Eximeni d'En Carrós , la figura dels quals començava a guanyar renom per la seua destrea tàctica i la seua temple en la batalla.

El rei Jaume I havia reunit la seua flota en Salou, port des del qual salparia cap a l'illa dominada pels musulmans. Aquella armada estava composta per més de cent cinquanta naus —entre galeres, pals i transports— que transportaven tropes, recaptés i cavalls.

Era una de les majors expedicions marítimes del sigle XIII en la península. Pere Eximeni d'En Carrós, segons relata el propi monarca en la seua “Crònica del Rei Conquistador” (cap. 56), ocupava un lloc estratègic dins de la formació naval: la seua embarcació se situava en la retaguàrdia, encarregada de protegir el gros de la flota front a atacs inesperats o incursions pirates. Eixa posició, reservada als hòmens de major confiança i experiència, reflectia ya el crèdit que gojava davant el sobirà.

La travessia no va ser senzilla. Les tormentes del Mediterràneu i la resistència inicial de les defenses musulmanes varen posar a prova la disciplina i la fe dels creuats. No obstant, la moral es va mantindre ferma gràcies a la figura inspiradora del rei i a l'exemple dels seus capitans més lleals, entre ells Carros, que es va distinguir en la coordinació dels desembarcs i en la defensa de les naus de transport. La campanya de Mallorca va ser tant una epopeya espiritual com una lliçó d'estratègia militar.

El dia de Nadal de 1229, en plena campanya i en els preparatius de l'assalt final a Madina Mayurqa, es va produir un episodi que sagellaria per a sempre la relació entre el monarca i el seu fidel cavaller. En presència de tot l'exèrcit, Jaume I va prendre l'espasa i va armar cavaller a Pere Eximeni d'En Carrós, reconeixent en ell no solament la seua valentia, sino també la seua noblea d'esperit i la seua entrega sense reserves. El gest tenia un profund simbolisme: el rei ho elevava a la categoria de defensor de la fe i de la corona, sagellant entre els dos un vïncul de fidelitat personal que perduraria fins al final dels seus dies.

La pren de Mallorca va ser dura i prolongada. Les muralles varen resistir durant setmanes, pero l'espente de les tropes cristianes va acabar imponent-se. La victòria no solament va assegurar una posició estratègica en el Mediterràneu, sino que va obrir el camí a futures conquestes, com la del Regne de València. Despuix de la capitulació de la ciutat, el monarca va recompensar als seus hòmens de confiança en terres, honors i càrrecs de responsabilitat.

En 1233, Pere Eximeni d'En Carrós va ser nomenat governador de Mallorca, un lloc clau en la consolidació del poder cristià sobre l'illa recent conquistada. Des d'eixa posició, va demostrar una gran capacitat d'organització i govern, supervisant la distribució dels nous dominis, la pacificació del territori i l'establiment de lleis que garantisaren l'autoritat del rei. La seua llabor va ser essencial per a assentar la sobirania de la Corona d'Aragó en un enclavament que pronte es convertiria en peça central de les rutes marítimes mediterrànies.

El nomenament no va anar solament una recompensa militar, sino també un acte de confiança política. Jaume I vea en Carrós a un home d'honor, lleal i prudent, capaç d'administrar en justícia una terra diversa i complexa. Baix el seu mandat, Mallorca va passar de ser un territori conquistat a convertir-se en una base sòlida per a l'expansió aragonesa cap a l'alce peninsular i el nord d'Àfrica.

Aquell periodo va consolidar definitivament la reputació de Pere Eximeni d'En Carrós com un dels cavallers més valents i fidels del monarca. El seu nom va escomençar a figurar junt al d'atres grans protagonistes de l'època, i el seu paper en l'administració de l'illa ho va situar en el centre de les decisions estratègiques del regne. Pero, sobretot, ho va unir de manera irrevocable a la figura del Conquistador, preludi de la seua participació en la campanya més transcendental de totes: la conquesta del Regne de València, a on el seu destí alcançaria la seua major glòria.

De Mallorca a València: un home de confiança

Els triomfos obtinguts per Pere Eximeni d'En Carrós durant la conquesta i pacificació de Mallorca no varen passar desapercebuts per al rei Jaume I el Conquistador. La seua prudència en el seu domini, la seua disciplina militar i la seua llealtat sense fissures ho havien convertit en un dels hòmens més fiables del cercle reial. En un temps en que les aliances eren fràgils i la nobleia vivia en constant pugna per privilegis i territoris, la figura de Carrós destacava per la seua constància i el seu sentit del deure.

Despuix de consolidar el domini cristià sobre l'illa, el monarca va preparar una nova empresa que marcaria el destí de l'alce peninsular: la conquesta del Regne de València. Es tractava d'una campanya ambiciosa i complexa, que requeria no solament força militar, sino també intel·ligència estratègica i un domini total de la mar.

Les rutes marítimes entre Mallorca i la costa valenciana es varen convertir en artèries vitals per a l'aprovisionament de tropes, avituallament i cavalls. En este context, Jaume I va confiar el poder naval i la coordinació logística de l'operació a qui havia demostrat ser un expert: Pere Eximeni d'En Carrós.

El seu paper com a almirant va ser essencial. Va supervisar els moviments de la flota, va assegurar els desembarcs en punts clau com Borriana, Cullera i el Grau de València, i va organitzar els combois que transportaven reforços i suministraments des de Mallorca.

En un Mediterràneu a on la pirateria i els atacs musulmans eren freqüents, mantindre el control de les aigües era una tasca de màxima responsabilitat. Carrós va complir en eficàcia i determinació, garantint que les tropes del rei pogueren avançar per terra sense risc de quedar aïllades.

Més allà de la mar, la seua presència es va fer notar també en l'àmbit polític i administratiu. Els documents conservats en l'Archiu Municipal de València ho mencionen junt a figures de primer ranc, com Pedro Cornel, Arnaldo de Lluna o Pedro d'Atrocillo, tots ells protagonistes de l'expansió aragonesa i membres del sèquit més estret del monarca. L'aparició de la seua firma en estos registres és una prova indiscutible de la seua rellevància dins de l'aparat de govern del rei. No era un simple cavaller d'armes, sino un home d'Estat, un mediador entre l'autoritat real i la noblea, capaç de garantir la cohesió i la disciplina entre els diferents contingents que formaven l'eixèrcit conquistador.

La seua llabor durant la campanya valenciana va ser tant militar com a diplomàtica. Jaume I necessitava hòmens de confiança que pogueren actuar en autonomia en territoris recent ocupats, negociant rendicions, administrant justícia i organisant el repoblament de les terres conquistades. Carrós va assumir eixa responsabilitat en el mateix rigor que havia demostrat en Mallorca. El seu nom apareix vinculat a les capitulacions i repartiments de terres, lo que indica que va participar directament en l'estructuració del nou orde polític del Regne de València.

En el pas dels anys, la relació entre el monarca i el seu cavaller es va enfortir encara més. Jaume I vea en Pere Eximeni d'En Carrós un reflex de l'ideal cavalleresc que tant admirava: un home lleal, instruït, d'orige noble pero sense la soberba dels grans llinages. El seu ascens dins de l'entorn cortesans va ser, per tant, frut del mèrit i no de l'herència, un eixemple de cóm la valentia i la virtut podien obrir les portes de l'història.

De Mallorca a València, Pere Eximeni d'En Carrós es va convertir en el pont entre la conquesta i la consolidació. Representava al cavaller modern del sigle XIII: un estratega, un administrador i un servidor del rei. La seua fidelitat i la seua capacitat per a adaptar-se als desafius de cada empresa ho varen situar en el núcleu mateix de la política mediterrànea de Jaume I. Aixina, quan el monarca va preparar la seua entrada triumpfal en la ciutat de València en 1238, entre les ensenyes que onejaven junt a la Senyera del Conquistador es trobava també la de la seua més ferm aliat: Pere Eximeni d'En Carrós , cavaller germà al servici del Regne de València.

Recompenses i senyorius: Rebollet i la Font d'En Carrós

En 1240, una volta consolidada la conquesta del Regne de València i assegurades les principals places estratègiques del territori, el rei Jaume I el Conquistador va iniciar una de les tasques més complexes i transcendents del seu regnat: la reorganització feudal i administrativa de les noves terres. Aquella llavor exigia reconèixer els mèrits d'els qui havien contribuït en el seu valor, recursos i fidelitat a l'empresa militar. Entre els cavallers més destacats figurava Pere Eximeni d'En Carrós, el nom dels quals ja era sinònim de llealtat, prudència i eficàcia tant en la mar com en la terra.

Com recompensa pels servicis prestats durant les campanyes de Mallorca i València, el monarca va otorgar a Carros el castell i vila de Rebollet, situats en un enclavament estratègic de l'actual comarca de la Safor, en l'alvertent litoral que mira al Mediterràneu. Aquell territori, que havia segut fortalea musulmana, passava ara a mans cristianes com a part del procés de repoblament i reorganització política del nou Regne de València. La donació real, recollida en diversos documents del Llibre del Repartiment, no era un simple acte de gratitud: representava un compromís de confiança mútua entre el rei i el seu vassall.

El senyoriu de Rebollet es va convertir en un dels núcleus de poder local més importants de l'entorn durant el segle XIII. Des d'allí, Pere Eximeni d'En Carrós no solament va eixercir funcions militars, sino també administratives i de govern.

Es va ocupar del repoblament del territori en famílies cristianes procedents d'Aragó, Navarra i el nord de València, organisant els cultius, les séquies i les primeres estructures de propietat que donarien forma al paisatge agrícola de la Safor. La seua llabor, com la de tants altres cavallers de la conquesta, va ser essencial per a transformar unes terres de frontera en comunitats estables i productives.

En el pas dels anys, el senyoriu de Rebollet va ser donant lloc a noves poblacions, entre elles la Font d'En Carròs, el topònim de la qual conserva fins a hui la memòria d'aquell noble germà que, després de servir al rei en les campanyes d'ultramar, va trobar en estes terres el seu destí final. El nom —lliteralment “la Font de En Carròs”— és una empremta viva del procés de cristianisació i reordenació territorial que va seguir a la conquesta. No és casual que la font, símbol de vida i fertilitat, es vinculara al llinatge del cavaller: representava la prosperitat i la renaixença d'una terra recuperada per a la cristiandat.

El castell de Rebollet, hui desaparegut en gran part, va anar en el seu temps una fortalesa de gran importància defensiva. Situat sobre un tossal que dominava la vall i la costa, permetia controlar les rutes que comunicaven la Safor en les terres interiors de la Valldigna i la Marina. Des de la seua torre principal, Pere Eximeni d'En Carròs podia contemplar la mateixa mar que ho hi havia vist navegar en les campanyes del rei, ara convertit en la frontera pacífica de la seua senyoriu. Allí, entre la vigilància i l'administració, va exercir la seua autoritat en justícia i fermea, consolidant la presència cristiana en una comarca que pronte floriria baix la nova organització valenciana.

Este episodi reflectix la transformació del cavaller migeval en senyor territorial. Hòmens com a Carròs no varen ser sol soldats de fortuna, sino també fundadors de pobles, impulsors de l'agricultura i defensors de l'orde real. El procés de conquesta i repoblament no hauria segut possible sense la seua entrega i la seua visió. Jaume I, en recompensar als seus més fidels vassalls en terres i privilegis, no solament reconeixia mèrits passats, sino que teixia una ret de llealtats que garantís l'estabilitat del nou regne.

L'herència de Pere Eximeni d'En Carròs es va perpetuar en la toponímia, l'història local i la memòria colectiva. La Font d'En Carròs és, més que un nom, un testimoni de cóm els ardots d'un cavaller germà al servici del Conquistador es varen transformar en raïls valencianes. Allí, en la confluència de l'història i la terra, es fon la biografia d'un home en el naixement d'un poble.

Les campanyes del sur i el Tractat d'Almizra

Despuix de la consolidació del poder real en les comarques centrals del Regne de València, el regnat de Jaume I va afrontar un nou desafiament: l'expansió cap al sud, a on els dominis musulmans resistien en força i les ambicions castellanes amenaçaven en interferir en els plans de la Corona d'Aragó. En este context de tensió militar i política, Pere Eximeni d'En Carrós va tornar a ocupar un paper de primer ordre, tant com a guerrer experimentat com a diplomàtic prudent, fidel al monarca en un dels períodes més delicats del procés de conquesta.

En 1244, el rei va concentrar els seus esforços en el lloc de Xàtiva, una de les places més fortificades de l'alce peninsular. El seu preu era essencial per assegurar la línia interior del regne i obrir el camí cap al sud. Les cròniques senyalen que el setge va ser llarg i exigent, per la solidesa de les muralles i a la fèrrea resistència dels defensors musulmans. En eixes jornades decisives, Pere Eximeni d'En Carrós es va distingir una volta més per la seua disciplina i la seua capacitat de coordinació.

Baix el seu comandament, les tropes de respal naval i terrestre garantisaven el flux constant d'aliments i reforços, mentre que el seu coneixement del terreny resultava clau per a organitzar els setges i les rutes de subministrament.

El lloc de Xàtiva va concloure en èxit en el mateix any, consolidant definitivament la frontera meridional del Regne de València. Però la victòria no va dur la pau.

A mida que els territoris conquistats s'aproximaven a la línia natural del riu Vinalopó, els interessos de la Corona de Castella —governada llavors per Ferrando III i el seu fill, l'infant Alfonso de Castella (futur Alfonso X el Sabi)— varen escomençar a solapar-se en els de Jaume I. Les dos corones reclamaven drets sobre les mateixes terres, herència de pactes previs i d'interpretacions distintes del llegat dels regnes musulmans.

Per a evitar un conflicte directe entre els dos monarques, es varen entaular negociacions que varen culminar en el Tractat d'Almizra, firmat en 1244.

Dit acort, que va ser resultat d'una complexa llabor diplomàtica, va delimitar les zones d'expansió de Castella i Aragó en la frontera meridional valenciana. Segons el tractat, Jaume I conservava el control de les terres valencianes fins a Biar, Castalla i Xixona, mentre que les terres al sud d'aquesta línia —inclòs el regne de Múrcia— quedaven baix influència castellana.

D'esta manera, s'establí una frontera estable i es garantí l'equilibri polític en la Península, en plena fase d'expansió cristiana.

Pere Eximeni d'En Carrós no va ser alié a aquell procés. La seua presència junt al rei en les campanyes del sud ho va convertir en testic directe i ejector dels acorts d'Almizra. Ademés de la seua condició de soldat, va actuar com a home de frontera, encarregat de supervisar el compliment dels pactes i de mantindre la seguretat en una zona a on la pau era tan fràgil com a necessària.

El seu coneixement del territori, la seua autoritat moral entre els cavallers i el seu prestigi personal ho varen convertir en una figura idònea per a eixa missió d'equilibri i vigilància.

Durant els anys posteriors, Carrós va exercir funcions d'enllaç entre l'autoritat real i els senyors locals del sud valencià, mediant en conflictes, garantint l'orde i vigilant que les poblacions recentment incorporades respectaren els acorts establits.

La seua figura representa al cavaller del segle XIII que no solament empunyava l'espasa, sino que també sabia negociar, jugar i administrar, qualitats indispensables en un temps de transició entre la guerra i la construcció del nou orde cristià.

El Tractat d'Almizra va marcar el final de l'expansió territorial de Jaume I cap al sud, però també el començ d'una nova etapa d'estabilitat i organització.

Hòmens com Pere Eximeni d'En Carrós varen ser els pilars d'eixa estabilitat, actuant com a guardians de la frontera i garants de la paraula del rei.

La seua llealtat i el seu sentit de la justícia varen assegurar que la frontera de Biar, Castalla i Xixona no fora solament una línia política, sino també una barrera viva sostinguda per la voluntat i la disciplina d'els qui havien fet possible el Regne de València.

Aixina, mentres el Conquistador consolidava el seu llegat i la Corona d'Aragó s'obria definitivament al Mediterràneu, Pere Eximeni d'En Carrós es reafirmava com un dels hòmens més fidels, prudents i útils del monarca. Soldat i diplomàtic, guerrer i administrador, el seu nom quedaria vinculat per a sempre a aquella frontera meridional a on es varen forjar la pau i l'identitat del nou regne.

Zayyan i l'últim bastió musulmà

Mentres el Regne de València es consolidava baix el domini de Jaume I el Conquistador, les últimes resistències musulmanes tractaven de sobreviure entre pactes fràgils i esperances que es desvanien. Entre elles, la figura de Zayyan ibn Mardanish, l'últim rei musulmà de València, simbolisa el final d'una època i l'ocàs del poder islàmic en l'alce peninsular.

La seua història, marcada per la derrota, la diplomàcia i la fugida, reflectix el destí d'una civilització que, despuix de més de cinc sigles de presència en estes terres, vea tancar-se el seu cicle històric.

Derrotat en 1238, quan Jaume I va entrar triumfalment en la ciutat de València, Zayyan va aconseguir escapar en part del seu sèquit cap al sur, buscant refugi en Dénia, una plaça que encara mantenia guarnició musulmana i cert grau d'autonomia.

Des d'allí va tractar de reorganisar la seua resistència, encara que la caiguda de la capital havia supost un colp irreparable a la seua autoritat. L'antic rei valencià es va convertir en un senyor de frontera, recolzat per les tribus locals i alguns caigudes fidels, pero sense la força necessària per a recuperar l'esplendor perdut.

Dénia, per la seua posició estratègica entre la mar i la montanya, va anar durant un temps l'últim bastió musulmà de l'antic Regne de València.

Des del seu castell dominava les rutes marítimes i els passos de l'interior, lo que la convertia en un punt d'observació privilegiat, pero també en un objectiu inevitable per a les forces cristianes.

Zayyan era plenament conscient del seu aïllament. Les ciutats del nord havien segut ya incorporades a la Corona d'Aragó, i les del sud començaven a caure baix l'influència castellana. El temps jugava en contra seua.

En 1239, buscant una eixida diplomàtica a la seua precària situació, Zayyan va sol·licitar una entrevista personal en Jaume I, que va tindre lloc en el castell de Bayren, fortalesa situada junt a l'actual Gandia. La trobada entre els dos sobirans va ser un episodi de gran càrrega simbòlica: el monarca cristià, victoriós i consolidat, front al derrotat rei musulmà, que encara tractava de negociar la seua supervivència política.

Segons relaten les cròniques, Zayyan va oferir al Conquistador l'illa de Menorca en vassallatge, esperant obtindre a canvi el reconeixement de la seua autoritat en Dènia i una aliança que li permetera conservar part del seu poder. No obstant, Jaume I va rebujar la proposta, conscient de que la seua expansió no podia detindre's i de que el control directe del litoral valencià era vital per al seu projecte mediterràneu.

Les treues firmades despuix de la rendició de València havien garantissat cinc anys de pau entre els regnes cristians i els últims dominis musulmans de la regió.

No obstant, l'estabilitat era més aparent que real. Zayyan vea cóm, poc poc, les poblacions baix el seu comandament es rebelaven o caïen baix la pressió cristiana. En 1243, inclús Múrcia, que havia mantingut un delicat equilibri baix sobirania islàmica, va ser ocupada per forces aliades a Castella, deixant a Zayyan completament aïllat entre dos potències.

La caiguda de Dènia es va convertir llavors en una mera qüestió de temps. Sense recursos, sense aliats i en la població local dividida entre la resistència i la rendició, l'antic rei va perdre tota capacitat de maniobra. La seua autoritat es derriba al mateix ritme que els murs de les seues fortalees.

Les fonts cristianes ho mencionen per última volta en eixos anys, i tot sembla indicar que va morir poc despuix, potser en l'exili o en algun enclavament menor del sud, oblidat pels seus antics vassalls i vençut per l'història.

En la desaparició de Zayyan ibn Mardanish, la presència musulmana en el Regne de València va quedar definitivament reduïda a la sumissió pactada. La seua derrota va sagellar el fi de la taifa valenciana i va marcar el triomfo absolut del projecte de Jaume I.

No obstant, la seua figura no deu vore's solament com la d'un enemic vençut, sino també com la d'un testic de la transició entre dos mons. La seua caiguda simbolisa el final de la civilitació andalusí en terres valencianes i el naiximent del nou orde feudal cristià que configuraria l'identitat del Regne de València durant els sigles següents.

El castell de Dénia, últim refugi de Zayyan, s'alça encara hui sobre la mar com a testic d'aquella trobada entre dos reis i del fi d'una era. Baix les seues pedres i els seus murs s'entrellacen les memòries de la resistència musulmana i de l'expansió cristiana, de la guerra i de la diplomàcia, de la derrota i l'esperança. Allí, a on el Mediterràneu banya l'història, es va sagellar definitivament el destí de l'últim monarca musulmà de València.

El sege de Dénia: el castell d'Olimbroy

Al començament de 1244, el procés de conquesta del Regne de València entrava en la seua fase definitiva. Despuix de la caiguda de Xàtiva i l'establiment de la frontera sur en Castella per mig del Tractat d'Almizra, solament quedaven uns pocs bastions musulmans baix control independent.

Entre ells, Dénia s'empinava com el més resistent i simbòlic. El seu port, el seu castell i la seua antiga tradició naval la convertien en una plaça codiciada tant per raons militars com a econòmiques.

Controlar Dénia significava dominar la porta marítima del sur valencià i assegurar l'accés del regne al Mediterràneu central.

L'encarregat de dirigir aquella complexa campanya va ser Pere Eximeni d'En Carrós, l'experimentat cavaller germà que ya havia demostrat el seu valia en Mallorca, València i les fronteres del sur.

La seua reputació com a estratega i almirant ho convertia en l'home idòneu per a una operació que devia combinar el sege terrestre en el bloqueig naval.

Carrós comprenia que prendre Dénia no seria tasca senzilla: la ciutat estava fortificada, ben abastida per mar i defensa per tropes musulmanes veteranes, encara fidels al depost rei Zayyan ibn Mardanish.

Segons l'historiador Roc Chabàs i Llorens, en la seua obra *Història de Dénia* (1890), les tropes cristianes varen establir el seu campament en un tossal pròxim a la ciutat, en una posició dominant que permetia observar el port i controlar les rutes d'accés.

Allí varen alçar una fortificació temporal de fusta i pedra, coneguda com el castell d'Olimbroy —hui desaparegut—, que va servir com a quarter general i punt de comandament de l'ofensiva. Des d'esta posició, Carrós va organitzar el sege, distribuint les tropes a lo llarc del perímetre i assegurant que cap embarcació poguera entrar o eixir del port sense ser interceptada.

El bloqueig marítim va ser una de les claus del sege. En la seua experiència com a navegant, Pere Eximeni d'En Carrós va dispondre galeres i fusta a lo llarc de la costa per a impedir l'abastiment de comestibles i reforços des de les Illes Balears o des del sur peninsular.

Poc a poc, l'aïllament de Dénia va començar a eixir: la població es veia cada volta més asfixiada per la falta de recursos, mentre els intercanvis comercials —base de la seua prosperitat— quedaven completament paralisats.

No obstant, els assalts directes varen resultar infructuosos. Les muralles de Dénia, reforçades durant sigles de domini musulmà, resistien els embats de les màquines de guerra cristianes. Les catapultes i les torres d'assalt a penes conseguïen avançar front a la ferma defensa dels soldats musulmans, que responien en fleches, fòc i pedres des de les almenes.

El sege es va prolongar durant varis mesos, i les cròniques senyalen que les condicions del campament cristià es varen tornar dures, en malalties, fam i enfrontaments esporàdics entre els atacants.

El castell d'Olimbroy es va convertir llavors en alguna cosa més que un simple campament: era un símbol de la tenacitat i la paciència dels conquistadors. Des d'allí, Carrós dirigia cada maniobra en meticulositat, esperant el moment propici per a llançar el colp definitiu.

El seu lideratge mantenia la moral de les tropes, a pesar de les dificultats i de la tenaç resistència musulmana. Els missatgers viajaven constantment entre Olimbroy i la cort de Jaume I, informant al monarca dels progressos del sege.

Dénia resistia, pero el seu destí estava sagellat. Sense possibilitat de rebre ajuda exterior i en els seus recursos minvant, la ciutat anava agotant les seues últimes forces.

Les negociacions per a una rendició escomençaven a sonar entre els caigudes locals, conscients de que la continuïtat de la resistència solament prolongaria el sofriment de la població.

El sege, que havia començat com una demostració de poder, es va transformar en una lenta i calculada operació de desgast.

El sege de Dénia va ser, més que una simple batalla, una lliçó d'estratègia i perseverança. Va representar la culminació de la llabor de Pere Eximeni d'En Carrós com a home de guerra i organitzador del nou orde valencià.

Des del castell d'Olimbroy, aquell cavaller d'orige germànic culminava la seua missió al servici del rei, tancant el cicle iniciat anys arrere en Mallorca.

La caiguda de Dénia no tardaria en aplegar, i en ella es completaria la conquesta cristiana del territori valencià, sagellant definitivament el destí de la costa mediterrànea baix la corona del Conquistador.

L'astúcia nocturna

El sege de Dénia, que es prolongava des de feya mesos, havia posat a prova la paciència i la resistència de els dos bandos. Les forces cristianes, dirigides per Pere Eximeni d'En Carrós, mantenien el sege des del campament del castell d'Olimbroy, mentres que els defensors musulmans, atrincherats despuix de les sòlides muralles de la ciutat, s'aferraven a l'esperança de que algun reforç aplegara per mar o des de l'interior. No obstant, el temps jugava en contra seua: les reserves dels comestibles minvaven, el cansanci s'estenia i la moral començava a flaquea.

Carrós comprenia que un assalt frontal solament serviria per a augmentar les baixes i prolongar inútilment el conflicte. Havia dirigit suficients campanyes com per a saber que l'intel·ligència i l'engany podien ser més eficaços que la força bruta. Va ser llavors quan l'oportunitat es va presentar en la forma més inesperada.

Un ciutadà musulmà, resentit per velles disputes familiars en un parent del propi Zayyan ibn Mardanish, va buscar contacte en els acoissadors cristians. Segons les cròniques, este home va oferir a Pere Eximeni d'En Carrós obrir una de les portes de la muralla a canvi de certes garanties personals i la promesa d'un tracte favorable despuix de la rendició. El cavaller, prudent pero sagaç, va vore en aquella oferta la possibilitat de trencar l'equilibri i precipitar la caiguda de la ciutat sense recórrer a un assalt obert.

El pla que va idear va ser digne dels grans estrategues del seu temps. Va ordenar fingir una retirada general de l'eixèrcit cristià. Les tropes, obedint les seues órdenes, varen començar a desmontar les tendes i a carregar els suministres en carros i animals de transport, simulant un abandó del campament.

Els cantineles musulmans, des de les muralles, observaven l'escena en incredulitat i consol: tot semblava indicar que els cristians es donaven per vençuts.

Durant el dia següent, els estandarts del rei i les banderes de les órdenes militars varen desaparèixer de l'horisó, i el silenci es va apropiari de la vall. Carrós havia conseguit sembrar la confusió. Els defensors, confiats, varen relaxar la vigilància. Varen creure que l'amenaça havia terminat, sense saber que aquella calma era solament el preludi de la seua ruïna.

Eixa mateixa nit, quan la lluna es va ocultar despuix dels núvols i l'obscuritat va cobrir la baïa, un menut contingent d'almogávares —soldats experts en incursions ràpides i silencioses— es va acostar a les muralles per la zona de la porta d'Oliva, el punt senyalat pel traïdor. Varen avançar sense antorches, descalços per a no fer soroll, guiats pel propi Carrós i alguns hòmens de confiança.

El traïdor musulmà, complint la seua paraula, aguardava junt a la poterna. En una clau obtinguda de forma clandestina, va obrir els passadors i va permetre el pas dels cristians. En qüestió de minuts, els primers almogàvers varen trepar per la rampa interior i varen reduir als cantineles, que varen ser presos completament per sorpresa.

El crit d'alarma a penes va resonar en l'aire quan ya els invasors s'havien apoderat de la porta i permés l'accés del restant de les tropes.

Pere Eximeni d'En Carrós, en la seua espasa desembainada, va encapçalar l'avanç cap a l'interior de la ciutat. Els cristians es varen estendre pels carrers en silenci, tallant les vies de comunicació i ocupant les torres principals.

Quan els musulmans varen comprendre lo ocorregut, ya era massa tart: Dénia estava perduda. La sorpresa havia segut total, i el desconcert entre els defensors es va transformar ràpidament en rendició.

Aquella astúcia nocturna va ser un dels episodis més lluents de la campanya del sur valencià. La caiguda de Dénia no es va deure al poder de les armes, sino a l'astúcia d'un cavaller que va saber combinar l'intel·ligència militar en la sicologia de l'enemic.

L'engany, planificat en precisió i eixecutat en disciplina, va permetre prendre una plaça fortificada sense destruir-la, preservant aixina el seu valor estratègic i econòmic.

En la rendició de Dénia, la costa valenciana quedava completament baix control de Jaume I, i Pere Eximeni d'En Carrós culminava una de les operacions més notables de la seua carrera. L'antic castell musulmà passava a ser símbol del domini cristià, i les aigües del port, que durant sigles havien segut refugi de corsaris i comerciants andalusos, s'obrien ara a la navegació aragonesa.

Des de llavors, les cròniques varen recordar a Carrós no solament com un guerrer valerosos, sino també com un mestre de l'estratègia, capaç de vèncer a on uns altres haurien fracassat. La nit en que Dénia va caure sense batalla va consagrar el seu nom en l'història del Regne de València.

L'assalt i la caiguda de la ciutat

L'engany de Pere Eximeni d'En Carrós havia eixit en una precisió quasi quirúrgica. Durant varis dies, el campament cristià va permanèixer aparentment desert, les fogueres apagades, els estandarts arreplegats, les catapultes desmuntades. Des de les torres del castell de Dénia, els vigília musulmans observaven incrèduls l'horisó buit. Els eco del sege s'havien desvanit, i el silenci de la vall era interpretat com el signe inequívoc d'una retirada.

Poc a poc, la confiança va retornar entre la població. Els rumors de que els cristians havien abandonat l'empresa es varen estendre pels carrers, encorajats pels caps locals que desijaven recuperar la normalitat. Les portes de la ciutat, tancades durant mesos, es varen obrir de nou per a permetre l'entrada de llauradors i comerciants. Alguns habitants inclús varen eixir fins a les afores del port i dels olivares propencs, ansiosos per comprovar que l'enemic s'havia marchat de veres.

Aquella imprudència va ser la seua perdició.

En el moment exacte en que les muralles varen quedar més desguarnides, els contingents cristians varen eixir de l'obscuritat com una marea incontenible. Des del campament amagat del castell d'Olimbroy i des dels tossals veïns, les tropes de Pere Eximeni d'En Carrós varen avançar en silenci fins que el rugit de les banyes i l'esclat dels tambors varen trencar la quietut de la nit.

Les portes, obertes i sense vigilància suficient, es varen convertir en el punt dèbil que decidiria el destí de Dénia.

Els almogàvers, en les seues cotes de malla rel·luent al reflex de les antorches, varen irrompre els primers. Despuix d'ells, els cavallers aragonesos i les mesnades valencianes varen entrar en tromba, llançant crits de guerra que varen resonar entre els carrers estrets i les cases de pedra. La població, sorpresa, va intentar reaccionar, pero el caos es va apoderar ràpidament de la ciutat.

Les famílies musulmanes varen córrer cap al castell buscant refugi, mentres els soldats defensors, presos per sorpresa, intentaven organitzar una línia de resistència entre el port i les muralles interiors.

El choc va ser breu i brutal. Els musulmans, encara que varen lluitar en valentia, no varen poder contindre la remugada. Els cristians, superiors en número i en moral, alvançaven implacables. Els estandarts de la creu de Sant Jordi i de la Corona d'Aragó onejaven ja sobre les torres del port quan els últims defensors es varen replegar cap a la fortalesa. En qüestió d'hores, la ciutat estava perduda.

El saqueig va ser inevitable, com era costum en les guerres migevals. Els soldats, enardits per mesos de penúria i fatiga, es varen llançar sobre els almagasens i les cases més riques. L'estrèpit de les portes derribades i les clamors de la població resonaven baix el cel obscur.

Pere Eximeni d'En Carrós, conscient de la magnitud de lo ocorregut, va ordenar restablir l'orde lo abans possible, sabent que la victòria perdria el seu sentit si degenerava en destrucció. Pero durant un temps, el caos va ser absolut: Dénia pagava el preu de la seua resistència i del seu engany.

Els últims combatents musulmans es varen refugiar en el castell, decidits a resistir fins al final. Des de les seues torres, llançaven projectils i fleches sobre els acossadors que ja ocupaven la ciutat baixa.

No obstant, el resultat era inevitable. Rodejats, sense aigua ni recaptos, els defensors varen comprendre que tota resistència era inútil. Als pocs dies, l'alcaicer va capitular davant Pere Eximeni d'En Carrós, que va garantir la vida als que entregaren les armes i permeteren la rendició pacífica.

El cavaller germà, fidel a la seua paraula, va evitar una massacre. Molts dels habitants musulmans varen ser fets presoners o venuts com a cervos, mentres que uns altres varen rebre autorització per a marchar cap al sud, en direcció als dominis murcians. Dénia, finalment, quedava baix l'autoritat de la Corona d'Aragó.

El penó real va ser issat en lo més alt de la torre principal del castell, visible des de la mar, símbol de la nova era que començava per a la ciutat i per al Regne de València.

El sege i la caiguda de Dénia varen marcar el tancament d'una de les campanyes més difícils de l'expansió jaumina. Per a Pere Eximeni d'En Carrós, va ser la culminació de la seua carrera militar, el triunfo definitiu d'una estratègia construïda sobre la paciència, l'astúcia i el valor. La ciutat, antany refugi de reis musulmans i centre del comerç andalusí, es transformava ara en una joia del Mediterràneu cristià, incorporada al nou orde del regne valencià.

Aixina terminava una era. El sò dels martells que reparaven les muralles va substituir al de les armes, i l'estandart quadrat va onejar sobre el castell a on un dia va regnar Zayyan. Dénia, l'última perla del litoral musulmà, havia caigut per a sempre baix la creu del Conquistador.

L'11 de maig de 1244: Dénia cristiana

L'amanéixer de l'11 de maig de 1244 va marcar una fita en l'història del Mediterràneu valencià. Segons les cròniques recopilades per l'historiador denier Roc Chabàs i Llorens, aquella data simbolisa el moment en que Dénia va passar definitivament a mans cristianes, culminant un llarc i tenaç procés de sege dirigit per Pere Eximeni d'En Carrós, fidel cavaller de Jaume I el Conquistador.

Despuix de mesos de resistència, enganys, negociacions i combats, la ciutat es va rendir davant l'evidència de que ya no quedava possibilitat d'auxili. Els emissaris musulmans varen eixir del castell en les banderes blanques, portant les claus de la fortalesa. En un acte solemne que les cròniques descriuen en notable detall, Pere Eximeni d'En Carrós va rebre la rendició formal en nom del rei, garantissant la vida dels supervivents i el respecte a les lleis de la guerra.

El penó quatribarrat va ser issat en lo més alt del castell, i el sò de les trompetes cristianes va anunciar a la mar i a les montanyes que Dénia era, per fi, terra del Regne de València.

En la victòria consumada, Jaume I va recompensar la fidelitat i el talent militar de Pere Eximeni d'En Carrós nomenant-ho governador dels territoris conquistats, en jurisdicció sobre Dénia, el Rebollet i les terres adjacents. Aquella designació no era solament una recompensa personal, sino una mostra d'absoluta confiança.

Carrós, veterà de les campanyes de Mallorca, València i Xàtiva, representava el model de cavaller al que el Conquistador confiava el futur del regne: prudent en el comandament, just en l'administració i lleal fins a la mort.

El nou governador es va enfrontar a una tasca monumental. La ciutat havia sofert els estralls del sege: cases arruïnades, camps abandonats, murs derruïts i una població exhausta.

Era necessari reconstruir i reorganitzar. Carrós va mamprendre de colp i repent la restauració de les defenses, reforçant el castell i les muralles del port per a assegurar el control marítim. També va establir un sistema administratiu basat en el model valencià, en jurats locals, escrivans i recaptadors que garantisaven l'orde i la justícia.

La repoblació cristiana va ser un atre dels grans desafius. Varen aplegar colon procedents d'Aragó i del nord de València, atrets per les promeses de terres fèrtils i noves oportunitats.

Es varen redistribuir les parcel·les agrícoles i es varen assignar cases dins de la ciutat amurallada, mentre les antigues Alqueries musulmanes es convertien en llogarets dependents del senyoriu de Dénia. En pocs anys, la ciutat va començar a recobrar el seu pols, i les aigües del seu port varen tornar a omplir-se d'embarcacions que comerciaven en Mallorca, Sicília i Gènova.

Des de llavors, Dénia es va transformar en un enclavament estratègic de primer orde. El seu port, situat entre les vetes de Sant Antoni i la Nau, servia com a punt d'enllaç entre el nord i el sud del Regne de València.

Baix l'autoritat de Pere Eximeni d'En Carrós, es va establir allí una base naval permanent, destinada a protegir les rutes comercials i a preparar futures operacions militars cap al sud, especialment contra les places musulmanes que encara resistien en la frontera murciana

El control de Dénia no solament va tindre valor militar, sino també simbòlic i polític. Per a Jaume I, la ciutat representava la consolidació definitiva del seu domini sobre l'antic *Sharq al-Ándalus* —el Mediterràneu andalusí—. El Mediterràneu, antany frontera entre dos mons, es convertia ara en el pont d'expansió de la Corona d'Aragó.

Des del seu castell, Pere Eximeni d'En Carrós contemplava les mateixes aigües per les que anys arrere havia navegat en la conquesta de Mallorca, sabent que el somi del Conquistador s'havia fet realitat: un regne valencià fort, marítim i cristià.

La data de l'11 de maig de 1244 va quedar gravada en la memòria col·lectiva de Dènia com l'inici d'una nova era. L'antic bastió islàmic, que durant sigles havia segut refugi d'emirs, comerciants i marins andalusíes, s'integrava plenament en l'estructura política i cultural del Regne de València.

Baix la creu i la senyera, Dènia renaixia com a ciutat cristiana, fidel al seu rei i oberta a la mar que sempre havia definit el seu destí.

En aquell amanéixer, Pere Eximeni d'En Carrós tancava el cicle d'una vida consagrada a la guerra, al servici i a la fe.

El seu nom quedaria lligat per a sempre a l'història de Dènia i del Regne de València, com el del cavaller que, en intel·ligència, valor i llealtat, va convertir una conquesta en el naixement d'una nova civilització mediterrànea.

El llegat de Pere Eximeni d'En Carrós

En la consolidació del Regne de València baix l'autoritat de Jaume I el Conquistador, la figura de Pere Eximeni d'En Carrós es va erigir com una de les més rellevants del seu temps. Havia segut un dels protagonistes de la gran epopeya mediterrànea del segle XIII, un cavaller germà que, a través de la llealtat, l'astúcia i el servici constant, va deixar una empremta indeleble en l'història de l'Alce hispànic. La seua vida va ser la d'un home que va unir dos mons: el de les terres fredes del nord europeu i el de la mar lluminosa del Mediterràneu, a on forjaria el seu destí.

Despuix de la conquesta de Dènia en 1244, Carrós va continuar al servici del monarca, participant en la reorganització política i militar del nou regne. Jaume I confiava en el seu criteri i experiència, i no era rar vore-li acompanyant el rei en campanyes, consells o negociacions. En els anys posteriors, el cavaller es va convertir en un dels pilars més fermes del poder real en el sud valencià, supervisant fortalees, administrant justícia i assegurant la fidelitat dels senyorius recent incorporats.

A pesar de la seua avançada edat, Pere Eximeni d'En Carrós no va abandonar l'acció militar. Les cròniques ho mencionen acompanyant a Jaume I durant els seus últims anys, especialment en la campanya de Múrcia de 1266, quan el monarca aragonés va acudir en auxili d'Alfonso X de Castella per a sofocar la rebelió mudéixar.

Aquella empresa, més política que conquistadora, va demostrar una volta més la capacitat de Carrós per a actuar com a estratègia, diplomàtic i mediador. La seua figura, respectada per cristians i musulmans, simbolisava l'autoritat d'un veterà que hi havia vist nàixer i consolidar-se el Regne de València en les seues pròpies mans.

També va intervindre en els anys finals de la vida del Conquistador, participant en la reconciliació entre el rei i l'infant Pere, episodi que va posar fi a un dels conflictes dinàstics més tensos del regnat.

La seua presència en aquelles conversacions demostra que, ademés de soldat, era un home de consell i confiança, capaç d'inspirar calma i prudència en moments d'incertitut. Jaume I, que valorava tant la fidelitat com l'intel·ligència, trobava en Carrós una llealtat sense fissures i un saber naixcut de l'experiència.

El llegat de Pere Eximèni d'En Carrós no es va detindre en la seua mort. El seu llinatge va continuar lligat a la mar i a les armes. El seu fill, Francesc Carrós, va heretar el títol d'almirant, estenent la glòria familiar més allà de les costes valencianes.

En les dècades següents, els Carrós varen participar activament en les campanyes marítimes de la Corona d'Aragó en Cerdenya i Pisa, consolidant aixina una tradició naval que afonava les seues raïls en la vocació marítima del pare. Aquells descendents varen dur el llinatge a noves terres, vinculant-ho para sempre a l'expansió mediterrànea aragonesa.

Pero més allà dels títols i les victòries, l'autèntic llegat de Pere Eximèni d'En Carrós residix en el seu eixemple humà i polític. Va representar la síntesis perfecta entre la disciplina germànica i l'esperit mediterràneu. Va ser el prototip del cavaller creuat que, sense haver naixcut en les terres valencianes, va saber amar-les, defendre-les i governar-les en justícia.

La seua història nos recorda que el Regne de València va ser una obra colectiva, edificada per hòmens de distintes procedències units per una mateixa fe i per l'ideal de servir al rei i a la terra que varen conquerir.

El seu nom va quedar inscrit no solament en els documents d'archiu, sino també en la toponímia i la memòria popular. La vila de la Font d'En Carròs, hereua del senyoriu de Rebollet, perpetua el seu llinatge com a símbol d'aquell cavaller que va dur la pau despuix de la tempesta de la guerra. En Dénia, a on el seu ingeni i el seu valor varen fer possible la victòria, la seua figura seguix viva entre les pedres del castell i les llegendes que el poble ha transmés de generació en generació.

El llegat de Pere Eximeni d'En Carrós és, en última instància, el d'un constructor de regnes. No va anar solament un conquistador, sino un home de frontera, un organitzador, un mediador entre cultures. La seua vida resumix l'esperit del segle XIII: el creuament de camins entre la creuada i la diplomàcia, entre l'espasa i la ploma, entre l'ideal cavallerescs i la realitat política. En la seua fidelitat, la seua prudència i el seu valor es reconeix l'essència mateixa del servici al monarca i a l'història.

I aixina, quan les campanes del temps migeval varen ser silenciand-se en la mort de Jaume I, Pere Eximeni d'En Carrós va permanéixer com un dels seus noms immortals, un testic del naiximent d'un regne que encara hui du imprés en la seua identitat el sagell d'aquells hòmens que ho varen alçar pedra a pedra, batalla a batalla, somi a somi.

Fonts i bibliografia:

- Crònica de Jaume I el Conquistador, cap. 56.
- Roc Chabàs i Llorens, Història de Dénia, la seua comarca i la Marina Alta (1890).
- Documentació de l'Archiu Municipal de València (sigle XIII).
- Antonio Ubieto Arteta, L'expansió aragonesa en el Mediterràneu.
- Gaspar Escolano, Décades de l'Història de València (1610).

